

T Petr Karban 📷 Jakub Hněvkovský

Martin PODZIMEK

ČEKÁ NÁS

ÉRA OBLÝCH ROHŮ

S Martinem Podzimkem o jeho tatínkovi, krizi i robotech ve stavebnictví, reálné diktatuře proletariátu i architektuře, která bude možná jednou archeology nazvána dobou oblých rohů.

Letošní zimní číslo jsme věnovali velikánům, kteří mohou být inspirací. Máte někoho, kdo v životě inspiroval vás? Kdo vám byl vzorem? Záludná otázka... Všichni obdivujeme Baťu, což jsem zdědil od táty. Právě on, který toho opravdu hodně udělal pro české vodní hospodářství, je takový vzor. Že bych měl vzor, kterého se držím, to ani ne, snažím se spíš vstřebávat myš-

lenky chytrých lidí, je to zajímavé a poučné. Vlastně ještě jeden vzor mám, babičku. Ta dokázala být dámou v době první republiky i dřít ve fabrice po znárodnění rodinného majetku. Táta říkával, že by za svůj optimismus měla být soudně stíhaná. Ona byla opravdu neuvěřitelná. Nic pro ni nebyl problém. Kdysi táta vynalezl plovoucí rozrývač k prohloubení dna Labe

v Poděbradech. Chyběl mu však vyprošťovací tank, který by zařízení táhl. Proto babička vyrazila na ministerstvo národní obrany s prosbou, že její syn potřebuje tank. Nejdříve ji chtěli vyhodit, ale babička se nedala odbýt, a tak nakonec rozhodl předseda odborového hnutí ministerstva a druhý den do Poděbrad skutečně dorazil vyprošťovací tank.

Když jste zmínil tatínka, měl bych se asi zeptat, co na něm obdivujete. Ale zeptám se opačně, co na něm nemáte rád?

To je ještě záladnější otázka než ta první... Možná to, že když je o své pravdě přesvědčen, tak extrémně. S oblibou říká, že je potřeba udělat výměnu názorů, což v jeho podání znamená, že vymění svůj názor za ten váš. Na druhou stranu, kdyby tu vlastnost neměl, dávno by svůj sen o průplavu vzdal. Právě tenhle jeho přístup mu dává sílu. Opravdu je to vlastnost, kterou asi moc rád nemám, jemu to ale umožňuje být přesvědčivý. Ale i táta se vyvíjí a je schopen i k tomu konkrétnímu dílu přijímat nové podněty. Obdivuju, jak pružně dokáže argumentovat, když je problém s plynem, dokáže po vodě přivést plyn, když je problém s vodou, dokáže tím vodním koridorem přivést vodu z Dunaje. Kdyby hrozila doba ledová, věřím, že by kanálem přitáhl i teplo. Tím nechci říct, že jsem proti koridoru, to vůbec ne. Ale hlavně bych začal dokončným splavněním Labe a Vltavy, kde jsme těsně před dokončením, a o této stavbě rozhodli už naši pradědové, na nás je jen to dílo dokončit a začít využívat.

Martine, stavebnictví a rok 2018, stíháte zakázky? Vaší specialitou jsou rekonstrukce historických objektů...

To je jen část naší činnosti, stavíme bytové domy, v poslední době stavíme úspěšně i fabriky. Zatím stavíme. Stavebnictví totiž ubývá lidí takovým tempem, že narážíme na dno. Navíc investoři mají problém vypořádat se s cenami stavebních prací, jsou nesmírně překvapení, když realizace je třeba o třicet procent dražší, než byla v době třeba před třemi lety, když projekt rozjízďeli. Kapacity firem prostě nejsou, protože nejsou lidi. Dramaticky nejsou. Děláme teď zrovna dřevěné podlahy v Národním muzeu, firem je tam vtaženo víc a dějí se takové věci, že když si firma C nasmlouvá vyšší cenu a je schopna řemeslníkovi zaplatit víc než firma A, tak on jen přejde s bruskou o pár metrů dál a dělá totéž, jen pod jinou firmou. Ať se na mě nikdo nezlobí, ale já s nadsázkou říkám, že tahle doba je reálná diktatura proletariátu.

Odbory hrozí stávkou, vy zaměstnavatelé nemáte čím hrozit... Není pro vás cesta přijmout zaměstnance ze zahraničí?

Je a není, tlak odborů působí i tady. Čtyři tisíce zaměstnanců z Ukrajiny ročně, což byl nedávno limit, nic neřeší, my potřebujeme cca sto padesát tisíc zaměstnanců různých dělnických profesí. Poláci jich vzali skoro milion a zvládli to, dokonce je distribuují po Evropě, což u nás prohlašujeme za nezákonné. Odbory se usmívají, že je to ideální tlak na zvyšování mezd, a mají pravdu, ale oni vidí jen to A. B je, že se všechno začne

Kapacity firem prostě nejsou, protože nejsou lidi. Dramaticky nejsou.

zdražovat, protože vyšší cena práce musí být někde vidět. My jako stavaři jsme na tom blbě, nemáme moc možností, jak se bránit, fenomén nejnižší ceny trvá.

Nedávno byla konference zaměřena na jiná kritéria...

Věřím, konference jistě byla a určitě bude další. Jenže my potřebujeme toho odvážného zadavatele, který o tom nebude jen mluvit, ale udělá to. Dostali jsme se do situace, kdy normální selský rozum je trestný. Vždyť nikdo si nemůže myslet, že za nejnižší cenu dostane kvalitní výrobek. Vždyť u bot si to určitě nemyslí nikdo. Proč tedy u staveb, které mají být vizitkou naší doby a sloužit nejlépe desítky až stovky let, si to stále zadavatelé neuvědomují? Za nejnižší cenu nejsem schopen zaplatit schopné řemeslníky. Došlo to tak daleko, že jsem musel modifikovat jednu svou větu... Ne, že nedokážeme lidem zaplatit, kolik by chtěli, my už jim nedokážeme zaplatit ani to, co by si zasloužili. Jestli tohle nedokážeme ustát, ne my jako firma, ale my jako obor, bude to hodně špatné. Nebudeme mít řemeslníky vůbec. A v podstatě se to už stalo. Jedinou výhodou to má, nám další krize neublíží, tedy v cenách. Protože lidí je tak málo, že stejně nebude mít kdo dělat. Staří řemeslníci odcházejí do důchodu a v učení nejsou skoro žádní učni.

Technologie vám stavařům zrovna moc nepomůžou...

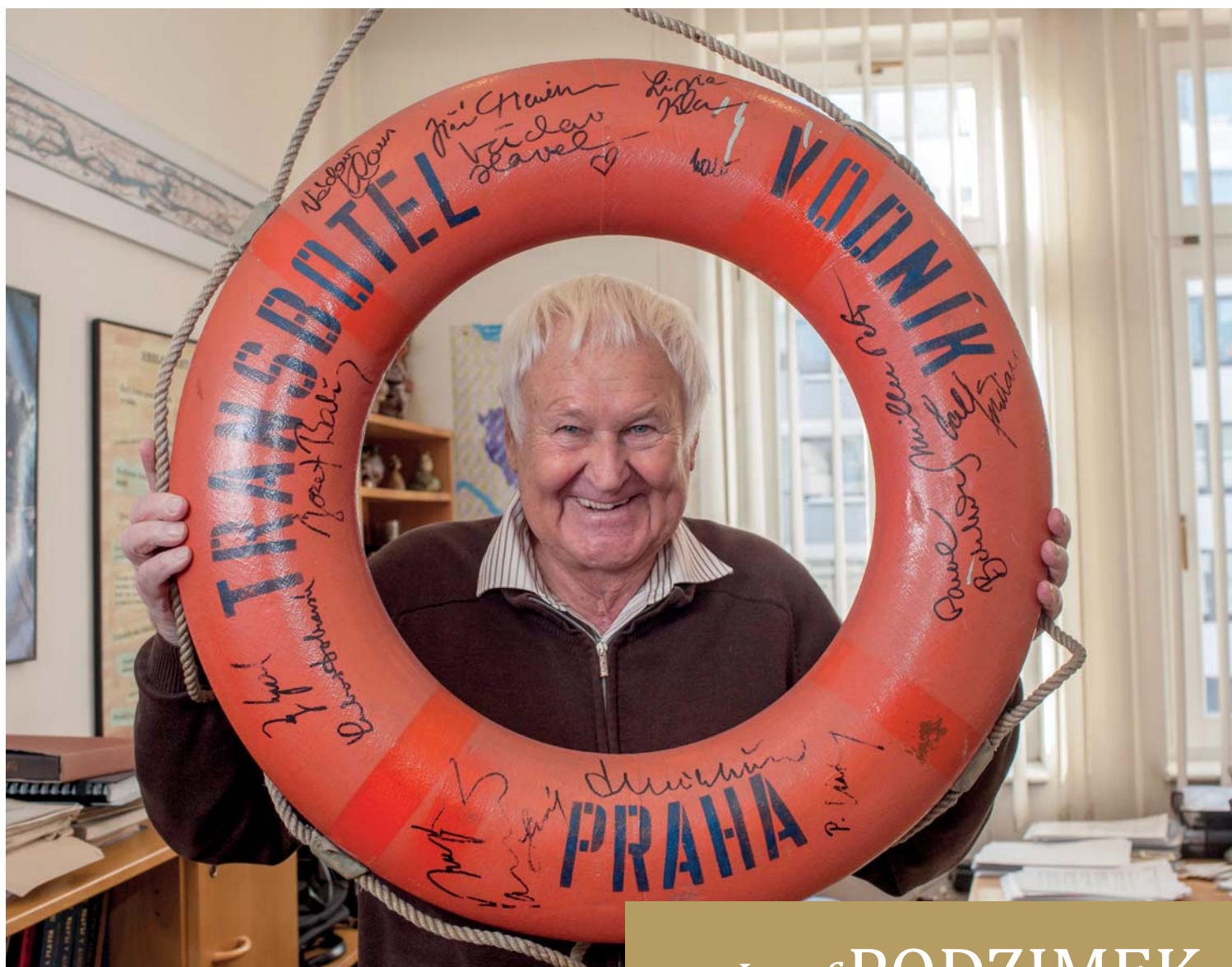
Technologie jako ve fabrikách ne. Díky produktivitě strojů mohou majitelé fabrik lidem zvýšit platy, neboť mohou částečně platit za produktivitu práce robotů. Ale my musíme fakt platit jen za práci lidí. Zatím. Protože i my se snažíme hledat v technologiích pomoc a prostor určitě máme, jenže jsme na rozdíl od průmyslu na začátku.

Robot ale koupelnu těžko obloží. Nebo se mýlím?

Robot koupelnu zatím ne, ale jsou tu jiné možnosti. Já ve firmě dnes například velmi řeším robotizaci ve stavebnictví, dostali jsme dokonce dotaci, abychom zkoumali možnosti 3D tisku z betonu, a zajímá mě i jiné využití robotů ve stavebnictví. Směřuju zkrátka k tomu, abych mohl úbytek řemeslníků na stavbách nahradit roboty. Stavebnictví se bude jistě také ubírat cestou panelů, vyráběných na CNC strojích v továrnách i s rozvody sítí, a ty panely se budou na stavbách jen montovat jako stavebnice. Mohou být betonové, ale třeba i dřevěné. Sám jsem si myslel, že dřevěný panel je technologie jen pro malé stavby, ale v Londýně se přesně takhle připravuje stavba dřevěného mrakodrapu. Vždyť dnes už umíme dřevo slepit tak, že je spoj pevnější než vlastní dřevo. 3D tisk vstoupí i do architektury, čeká nás možná éra oblých rohů, protože pro současné tiskárny jsou ostré hrany a dokonalé rovnosti nedosažitelné. Takže leccos se může tisknout, ale když bude někdo chtít dokonale ostré rohy, dokonale kolmé zdi a dokonale rovné podlahy, bude potřebovat řemeslníka a bude ho muset zaplatit. Ve stavařině se potkávají protichůdné požadavky, minimální cena a maximální kvalita. Zvláštní je, že u aut všichni chápeme, že mercedes stojí víc než trabant. U staveb to vidět nechceme, protože na zdi to na první pohled vidět není. Nástup robotů je jasný a to ve všech oborech lidské činnosti. V Praze vzniká i nevěstinec s robotkami a není daleko doba, kdy pivo v běžné hospodě vám načepuje robot. Svět se zblázní.

Na dobu, kdy mi robot nalije panáka a bude se mnou diskutovat o včerejším fotbale, se tedy moc netěším. Zkuste něco optimistického na závěr. Co vám dělá radost?

Děti mi dělají radost, manželka mě ještě nevyhodila, takže se mám dobře. Vidím, jak jsou děti schopné, vidím nastupující generaci pozitivně. Vlastně si myslím, že takhle dobře jsme se ještě nikdy neměli. Jen si to možná v tom spěchu dnešní doby neuvědomujeme. Možná se mýlím, ale někdy mám pocit, že je stále menší procento lidí aktivních, kteří chtějí a jsou schopni společnost posouvat dopředu, a více je těch, kteří se jen vezou. Optimisté všech zemí, spojte se! ■

Josef PODZIMEK

MUŽ, KTERÝ NEDOUFÁ, ALE VĚŘÍ

Josef Podzimek věnoval takřka celý život své lásce a svému snu. Láskou bylo a je vodohospodářství, snem pak dokončení vodního koridoru Dunaj–Odra–Labe, díla, o kterém se v Česku více než sto let mluví, které se takřka osmdesát let buduje a přes to, že slibuje mnohé přínosy, stále není hotovo. V posledních měsících se o něm však mluví hlasitěji.

Zažíváte radost nebo satisfakci?

Ani jedno, ani druhé. Satisfakci vůbec ne a radost velmi rozpačitě. Víte, kdo je to pesimista? Lépe informovaný optimista. Nevěřím, že by

se teď někdo pokusil zpochybňovat studii, která, ač náklady téměř třikrát nadsadila, stále ekonomicky vychází. Moje studie, kterou jsem s kolegy zpracovával pro ministerstvo průmys-

lu a obchodu a která prošla seriózní oponenturou v roce 2006, počítala s náklady asi 250 miliard, současná studie přidala nadbytečné paralelní stavby, dlouhé průplavní tunely a skon-

čila na částce asi 580 miliard. Přesto vychází. To mile překvapilo i mne. Navíc – a bohužel – mnohé přírůstky jsou v ní zapracovány spíše konverzačně než fakticky, takže ta studie vychází, ačkoliv je postavena na výnosech a přírůstcích téměř pouze z dopravy. Ta přitom tvoří určitě třetinu, možná polovinu celkových přírůstků. Další jsou ekologické, vodohospodářské, energetické, zemědělské, krajinné, turistické... vždyť celkově půjde okolo vodního koridoru o rozvoj podnikání, průmyslu a obcí. Bojím se ale, že skončíme zase s požadavky na další studii, případně konferenci, podepíše se memorandum a nic se dít nebude. Hrdinně a rafinovaně se totiž v tuto chvíli mluví o tom, že bychom tedy mohli začít s dostavbou v roce 2030. Tomu nerozumím. Proč je třeba na dokončení tohoto díla dávat si dvanáct let pauzu? Vždyť je na něm již prostavěno dvě stě miliard. Škoda, že to nestihl Tomáš a po něm i Jan Antonín Baťa, kteří jednoznačně věděli, jaké to má přírůstky. Tomáš Baťa přece říkal: „Odklad zloděj času...“

Zkoušel jste argumentovat světem?

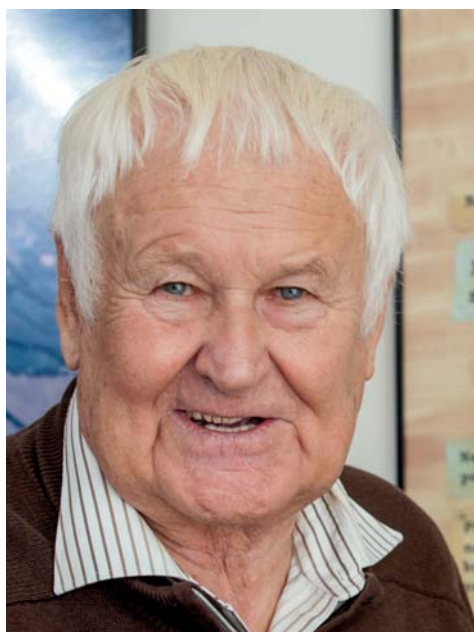
V Německu se kdysi také dlouho jen mluvilo o průplavu Rýn–Mohan–Dunaj...

Nejenže zkoušel, vozil jsem po světě lidi, do Gabčíkova, do Německa, i do Francie... Třeba v Německu byl postoj k německému průplavu dlouho odmítavý, odpůrci se vázali ke stromům... Změnilo se to, když tvůrci do týmu přibrali světoznámého ekologu a architekta profesora Grebeho. Ten se dlouho rozhodoval, jestli jako ekolog do toho má jít, ale nakonec to vzal. A to byl zlom – přišel s tím, že průplav nesmí mít jedinou přírůstek, dokonce ani most nesmí být rovný, nikde nesmí být žádný beton, ale kameny, ponechal živá slepá ramena... a vybudoval tak fantastickou přírodu, kterou si dokonce odpůrci toho díla spletli s původní.

Opravdu?

Ano, oni se rozhodli natočit film o tom, jak úžasné přírodní lokality ta stavba zničí. A když měli film hotový, tak se zjistilo, že ho natáčeli z velké části v lokalitě, kde už byla upravena řeka i její okolí. Což otočilo veřejné mínění, do té doby odmítavé pod falešnými argumenty ekoteroristů, zcela opačným směrem. Ale není jen Německo, všude ve světě se vodní cesty budují, protože jejich přírůstek pro rozkvet okolních měst a obcí, celých regionů, je zcela zřejmý. Jen kolem nás – Německo, Polsko, Slovensko, Chorvatsko, tam všude jsou v běhu projekty budující vodní cesty. Česko? Nula. Ve Francii se také po nějakém čase a diskusi asi pětileté vrátili před dvěma měsíci k dobudování průplavu Seine sever. Možná prezident Macron při nedávné návštěvě někomu poradil, jak to máme udělat.

Proč je třeba na dokončení tohoto díla dávat si dvanáct let pauzu? Vždyť je na něm již prostavěno dvě stě miliard. Škoda, že to nestihl Tomáš a po něm i Jan Antonín Baťa, kteří jednoznačně věděli, jaké to má přírůstky. Tomáš Baťa přece říkal: Odklad zloděj času...

Škoda, že ten příklad profesora Grebeho není u nás obecně známý, možná by zafungoval. Myslím, že se tady spousta lidí bojí betonových koryt, protože vůbec netuší, jak by to taky mohlo vypadat.

Ale ona je přece velká výhoda mluvit o něčem, o čem nic nevíte, to totiž můžete být jistý. Zatímco když máte mluvit o něčem, o čem něco víte, můžete znervóznět. Já si taky myslel, že ekologové pochopí, vždyť naše společnost založená v roce 1989 pro dobudování koridoru Dunaj–Odra–Labe se jmenovala EKOTRANS MORAVIA... Oni si nás zase hned přejmenovali na Eko Dranc Moravia... Vyzkoušeli jsme to, nepovedlo se. Možná jsme to dělali naivně.

Vy vůbec přitahujete problematické projekty, podílel jste se i na Gabčíkovu, které federální vláda kdysi dávno zakázala a ředitel Julius Binder si ho přes ten zákaz doslova vydupal ze země...

Jenže to byl Binder, ředitel zapálený pro věc, chlap s odvahou. Víte, co je paradox? Že jsme nejvíce práce udělali, když jsme vlastně nesměli. Vyhodili mě v roce 1969 z pozice ředitele Závodu Dolní Vltava, ale zřídili pro mne nový útvar technického rozvoje Povodí Vltavy, dali mi peníze a tým nejlepších lidí a mohli jsme projektovat a stavět. Protože byla vůle. Dnes není vůle, peníze, ani lidi.

Přesto doufáte, že vodní koridor se dostaví... I jako pesimista.

Ale já jsem po své mámě zdědil optimismus... Jen jsem více informovanější. Ale vodní koridor bude, to není věc doufání, to je jistota.

Současnost vám dává za pravdu, třeba Gabčíkovo generuje ročně několik miliard výnosů...

Ano. Je to samozřejmě skvělý příklad, ale německý průplav a mnohem víc francouzský jsou ještě příkladnější. Jenže my se tady bavíme o vodním koridoru, ale nedokázali jsme za posledních padesát let dokončit jedno jediné vodní dílo, které nám chybí, to je Přelouč II, abychom měli splavné Labe až do Pardubic, nedokážeme dokončit ani splavnění Vltavy do Českých Budějovic, neboť nám chybí dokončit lodní zdvihač na Slapech a Orlíku.

Totéž mi včera říkal váš syn Martin.

Mimochodem, bavili jsme se i o vás a musím se vás zeptat podobně. Co nemáte rád na Martinovi?

Můj děda, Martinův praděda, úspěšný podnikatel, mě jako malého kluka učil tři body, které je třeba v životě dodržovat. Na jídlo si najdi vždy čas. To Martin umí. Práci rozděluj beze zbytku. V tom Martin trochu plave, on je hodnej, když je potřeba něco složitějšího udělat, přezve se na sebe. A třetí rada, když tě mají všichni rádi, tak nestojíš za nic. Tak to on má tak napůl. Jako mladej kluk jsem byl hubatej a jsem pořád, ze mě by měl děda radost. Pravda je, že nebýt Martina, tak naše firma neexistuje. On to byl, kdo ji v restitucích vyběhal a on to byl, kdo ji po smrti Honzy ze dne na den převzal a vede.

Na vzor se vás ani ptát nebudu, protože vaše slabost pro Baťu je všeobecně známá. Zajímavé je, že Martin jako vzor zmínil vás a babičku...

No jo, moje máma i největší průšvih otočila v plus. Představte si, já když mě tehdy vyhodili z ředitelské židle, přišel domů dost naštvanej, asi i smutnej, uražený... „Maminko oni mě vyhodili...“ A máma se rozzářila a řekla mi „Já jsem tak ráda, že tě vyhodili, já se už bála, že to s nima potáhneš...“ ■